РАЗВІЦЦЁ МАЎЛЕННЯ МАЛОДШЫХ ШКОЛЬНІКАЎ НА ЎРОКАХ ЛІТАРАТУРНАГА ЧЫТАННЯ

Лапіцкая Д.В.,
студэнтка 4 курса БрДУ імя А.С. Пушкіна, г. Брэст, Рэспубліка Беларусь
Навуковы кіраўнік – Канцавая Г.М., канд. філал. навук, дацэнт

Маўленне адыгрывае важную ролю ў станаўленні асобы дзіцяці, з'яўляючыся найважнейшым сродкам зносін, пазнання навакольнай рэчаіснасці. Развіць звязнае маўленне – гэта асноўная мэта пачатковай школы, паколькі без яго асваення не можа адбывацца сацыялізацыя дзіцяці ў грамадстве. Любое маўленне нельга развіваць толькі па падручніках, да гэтага працэсу абавязкова павінны быць падключаны эмоцыі і захопленасць, бо недастаткова проста завучыць словы і шаблонныя фразы, важна навучыцца дакладна іх выкарыстоўваць у маўленні.

Мэта працы – апісаць найбольш эфектыўныя заданні, якія спрыяюць развіццю маўлення вучняў пачатковых класаў на ўроках літаратурнага чытання.

Матэрыял і метады. У нашым даследаванні выкарыстоўваецца літаратура па праблеме развіцця маўлення малодшых школьнікаў на ўроках літаратурнага чытання**.** Выкарыстаны метады аналізу, сістэматызацыі і абагульнення.

Вынікі і іх абмеркаванне. Развіццё маўлення – актуальная задача навучання, так як наша маўленне з'яўляецца асновай усякай разумовай дзейнасці і сродкам чалавечых зносін (камунікацыі).

На ўроках літаратурнага чытання фарміруюцца ўменні ўвасабляць у слове прадукты фантазіі і творчасці вучняў, выкарыстоўваць у маўленні вобразныя сродкі мовы (параўнанні, эпітэты, метафары, увасабленні) і сродкі вуснага слоўнага апісання прадмета. На ўроках праводзіцца праца па ўзбагачэнні і актывізацыі слоўніка, развіцці ўяўлення, мыслення і іншых псіхічных працэсаў.

Вылучым групы практыкаванняў, праца з якімі спрыяе развіццю маўлення вучняў пачатковых класаў.

Першая група практыкаванняў накіравана на развіццё ў вучняў здольнасці эмацыянальна адгукацца на прачытанае. Для паўнавартаснага ўспрымання твора малодшым школьнікам неабходна пранікнуцца эмацыянальным станам героя, адчуць і перажыць тое, што яго хвалюе, здзіўляе, радуе. Гэта цяжка для малодшых школьнікаў, так як іх эмоцыі развіты недастаткова, вучні не гатовыя ў поўнай меры суперажываць і спачуваць прачытанаму. Вельмі шмат разумовых намаганняў ім даводзіцца затрачваць на сам працэс чытання, а гэта значна ўплывае на эмацыянальны складнік.

Для ўзмацнення эмацыянальнага ўспрымання можна прапанаваць наступныя заданні: Якія пачуцці пры чытанні верша ўзніклі ў вас: здзіўленне, радасць, захапленне, шкадаванне? Звярніце ўвагу на словы, якія выбірае аўтар для перадачы сваёй радасці ад убачанага; Знайдзіце ў вершы словы, якія перадаюць настрой аўтара; Прыдумайце (падбярыце) мелодыю да гэтага верша.

Другая група практыкаванняў накіравана на абуджэнне ўяўлення і фантазіі малодшых школьнікаў (слоўнае маляванне). Можна прапанаваць такія заданні: Уявіце сабе, што вам трэба намаляваць карціну да тэксту. Падумайце, якія фарбы вы выкарыстаеце, каб намаляваць неба, аблокі, зеляніну, зямлю і г. д. Услухайцеся ў гучанне верша і паспрабуйце наспяваць мелодыю, якая падыходзіць па гучанні да гэтага верша. Якія гукі паўтараюцца ў радку і што яны "малююць"? Падбярыце слоўную ілюстрацыю да ўсяго верша або да абранага вамі ўрыўка. Якія радкі верша падыходзяць да вашай ілюстрацыі?

Трэцяя група практыкаванняў накіравана на дэталізацыю і канкрэтызацыю ўяўленняў аб эпітэтах, параўнанні, увасабленні, метафары. Праца над вобразнай мовай

лірычнага верша вельмі важная, бо яна спрыяе развіццю маўлення і ўзбагачэнню слоўнікавага запасу малодшых школьнікаў, дапамагае ўдумацца ў сэнсавы змест лірычнага твора, набліжае вучняў да творчага працэсу. Можна прапанаваць такія заданні: Падбярыце свае эпітэты да прапанаванага слова і параўнайце з аўтарскімі; Ці зменіцца вершаваны вобраз, калі вы заменіце эпітэт, параўнанне, увасабленне, метафару? Знайдзіце ў тэксце верша вобразныя сродкі мовы: эпітэт, параўнанне, увасабленне, метафару. Знайдзіце эпітэт і слова, якое ён характарызуе.

Чацвёртая група практыкаванняў накіравана на выражэнне асобасных адносін: Які настрой аўтара вы адчулі? Падзяліцеся сваімі ўражаннямі пра пачутае; Які пачуцці ў вас ўзніклі? Раскажыце пра свае адносіны да ўяўнай карціны.

Пакажам прыёмы працы з вершам Я. Коласа «Зіма» [2, с. 84–85]. Можна прапанаваць наступныя заданні: Прачытайце самыя прыгожыя словазлучэнні (мяккая пярына, белая раўніна, пад плёнкай белай, лес з доўгімі вусамі). Якія радкі запомніліся? Прачытайце іх без падручніка. Знайдзіце ўвасабленне (лес апусціў галіны, рэчка анямела, змоўклі ручаёчкі); Прачытайце толькі тыя радкі, якія адносяцца да ілюстрацыі; Уявіце сабе, што вам трэба намаляваць карціну да гэтага тэксту. Падумайце, якія фарбы вы выкарыстаеце?

Заключэнне. Такім чынам, разнастайныя прыёмы, якія падахвочваюць вучняў да вербальнай камунікацыі, садзейнічаюць выпрацоўцы неабходных навыкаў зносін, фарміраванню ўпэўненасці, выхаванню павагі да пачуццяў і перажыванняў іншага чалавека, развіццю звязнага маўлення малодшых школьнікаў. Паступова набываецца пазітыўны камунікатыўны вопыт, адбываецца маральнае развіццё асобы.

1. Жуковіч, М. В. Літаратурнае чытанне: вучэб. дапам. для 3 кл. устаноў агул. сярэд. адукацыі з беларус. і рус. мовамі навучання: у 2 ч. Ч. 1 / М. В. Жуковіч. – Мінск: Нац. ін-т адукацыі, 2017. – 136 с.

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ МНЕМОТЕХНИЧЕСКИХ ПРИЕМОВ НА УРОКАХ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА

Латышева М.С.,
студентка 4 курса Оршанского колледжа ВГУ имени П.М. Машерова, г. Орша, Республика Беларусь
Научный руководитель – Мануйленко Л.Н., преподаватель

Изучение любого иностранного языка подразумевает под собой необходимость запоминания большого объёма иностранных слов, а слова с неизвестным, порой абстрактным значением трудно запомнить большинству учащихся. Исследования в данном направлении показали, что если такое слово заучить, то оно исчезает из памяти через несколько дней [3]. Существует решение данной проблемы в виде различных приемов запоминания, в частности приемов мнемотехники.

Исследованием данной проблемы занимались следующие ученые и выдающиеся люди: Джордано Бруно, А.Н. Леонтьев, Л.С. Выготский. Разные мнемотехники использовали легендарные исторические личности: Юлий Цезарь, Теодор Рузвельт, Никола Тесла. Целый ряд исследований следующих психологов посвящены изучению приемов мнемотехники: Ф.Ч. Бартлетт, Г. Эббингауз, В. А. Козаренко, П.И. Зинченко, С.П. Бочарова [3]. Однако глубокого исследования об использовании приемов мнемотехники на уроках иностранного языка проведено не было.

Цель нашего исследования – анализ эффективности использования мнемотехнических приемов для запоминания информации на уроке иностранного (английского) языка и влияние данных приемов на увеличение объема кратковременной памяти учащихся.